

Årsmelding 1999

Innledning

Interkommunalt Arkiv Finnmark (IKAF) er en selvstendig samarbeidsordning - hjemlet i kommuneloven § 27 - mellom kommuner i Finnmark. Medlemsrett i IKAF har alle kommunene i Finnmark og Finnmark fylkeskommune. Statsarkivet i Tromsø har tilsyn og faglig veiledning.

IKAF ble opprettet ved stiftelsesmøtet 8. desember 1997, og virksomheten kom i gang fra og med 15. september 1998. Vi kan derfor ved denne anledning se tilbake på det første hele driftsåret her vi nå står ved inngangen til et nytt årtusen.

Formål

Formålet med opprettelsen av IKAF er å bistå medlemskommunene med ulike arkivfaglige oppgaver. Disse er beskrevet i vedtektene §3:

- a. IKAF skal arbeide for at medlemskommunenes eldre arkivmateriale blir oppsporet, ordnet, katalogisert og sikret forsvarlig oppbevaring. IKAF skal bidra til å skape så gode fjernarkivforhold som mulig i medlemskommunene. IKAF skal være depotarkiv for personregistermateriale, og på lengre sikt tilrettelegge for depotarkiv for eldre kommunale arkiv.
- b. IKAF skal gi råd til medlemskommunene i spørsmål om moderne arkivdanning og stå for opplæring i arkivsystemer og arkivrutiner.
- c. IKAF skal foreta arkivundersøkelser for medlemmene og gi veiledning og informasjon til publikum.
- d. IKAF skal legge til rette for hospitantordning.

Medlemmer

IKAF hadde følgende 13 medlemskommuner i 1999:

I alfabetisk rekkefølge:

Alta kommune
Berlevåg kommune
Båtsfjord kommune
Gamvik kommune
Guovdageaidnu - Kautokeino kommune
Hammerfest kommune
Kárásjohka - Karasjok kommune
Måsøy kommune
Nordkapp kommune
Porsanger kommune
Unjargga - Nesseby kommune
Vadsø kommune
Vardø kommune

Alta kommune sa desember 1999 opp sitt medlemskap og forlater IKAF ved utgangen av 2000.

Årsmøtet

Årsmøtet i representantskapet ble avholdt onsdag 10. mars på Porsanger vertshus i Lakselv. Alle medlemskommunene var representert så nær som Berlevåg, Kautokeino og Vardø.

Blant de viktigste sakene var enstemmig vedtak om økning av medlemskontingenten fra og med år 2000, slik at det blir økonomisk grunnlag for to hele stillinger ved IKAF. Referat fra årsmøtet ble sendt alle medlemskommunene.

Representantskapet

Representantskapet er øverste organ i IKAF. Representantskapet består av en representant og en vararepresentant oppnevnt fra hver medlemskommune. Oppnevningen gjelder den kommunale valgperioden. På årsmøtet 1999 møtte følgende representanter:

Jan H. Pettersen, *Alta kommune*
Ivar Øystein Ottesen, *Båtsfjord kommune*
Bjarne Jensen, *Gamvik kommune*
Per Arnesen, *Hammerfest kommune*
Gunn Helene Turi, *Kárásjoga - Karasjok kommune*
Eli Moe, *Måsøy kommune*
Jens-Terje Mathisen, *Nordkapp kommune*
Heintz Pedersen, *Porsanger kommune*
Mari-Ann Nilssen, *Unjárgga - Nesseby kommune*
Magne Pedersen, *Vadsø kommune*

Styret

Styret har fem medlemmer. Fire er valgt av representantskapet og en er oppnevnt av Statsarkivet i Tromsø. Det sittende styre ble i sin helhet gjenvalgt på årsmøtet. Styret hadde i 1999 følgende sammensetning:

Styret:
Olav Budal (leder), *Vadsø kommune*
Rudi Larsen (nestleder), *Porsanger kommune*
Per Arnesen, *Hammerfest kommune*
Mari-Ann Nilssen, *Nesseby kommune*
Solbjørg Ellingsen Fossheim, *Statsarkivet i Tromsø*

Varamedlemmer:

Reidar Erke, *Kautokeino kommune*
Jan H. Pettersen, *Alta kommune*
Randi Johansen Paltto, *Karasjok kommune*
Arve Andersen, *Nordkapp kommune*

Styret hadde 3 møter og behandlet i alt 16 saker i løpet av året. Bjarne Lein var sekretær for styret.

Administrasjon og drift

IKAF er lokalisert til Lakselv som er administrasjonssenteret i Porsanger kommune. Her er det innredet kontorer, ordningsrom og depotlokale i det "gamle herredshuset" i Meieriveien 2. Depotlokalet er innredet med mobilreoler og hadde da det sto ferdig en kapasitet på 340 hyllemeter.

Depotlokalet skal tilfredsstillere alle krav som stilles til spesialrom for arkiv i følge arkivloven og tilhørende forskrifter. Leieavtalen løper fast i fem år fra 1. oktober 1998. Husleie inkluderer ferdig innredet kontor, ordningsrom og depotlokale samt driftsutgifter som lys, varme, renhold og vaktmestertjeneste.

Personalet

IKAF hadde i 1999 én fast stilling, daglig leder Bjarne Lein.

I år 2000 utvides personalet med én stilling. Hege Sætrum Kenny ble i oktober tilsatt som arkivkonsulent og tiltrer stillingen medio februar 2000.

Deltakelse på arkivfaglige kurs og konferanser

Bjarne Lein har i 1999 deltatt på følgende:

- Arkivlovseminar på Statsarkivet i Kongsberg 27. april.
- Kommunearkivkonferansen 1999 i Grimstad 6. - 8. september.

Virksomheten i 1999

Virksomheten ved IKAF har i 1999 stort sett vært i tråd med virksomhetsplanen vedtatt på årsmøtet.

Vi fortsatte arkivbefaringen i de medlemskommunene som gjensto fra 1998 og har nå besøkt alle.

Arkivdepotlokalet var delvis ferdig til bruk pr. 1. juli, omlag 10 måneder forsinket. Ved utgangen av 1999 gjenstår fremdeles noe sikring mot brann og innbrudd før alle arkivlovens krav til spesialrom for eldre og avsluttet arkiv er oppfylt i sin helhet.

IKAF fikk 27. april konsesjon for oppbevaring av administrative personregistre fra kommuner i Finnmark. Ettersom konsesjonen forutsetter at *alle* arkivlovens krav til depotlokale er oppfylt har vi i 1999 ikke kunnet fungere som depotarkiv for personregistermateriale, slik våre vedtekter sier vi skal være. En søknad til Riksarkivaren om godkjenning av depotlokalet og dispensasjon fra gjenstående krav førte ikke frem. Vertskapskommunen er anmodet om å utbedre depotlokalet slik at alle krav oppfylles som forutsatt ved etableringen.

Arkivlovens forskrifter §2-2 fastsetter at et offentlig organ til enhver tid skal ha en ajourført arkivplan som viser hva arkivet omfatter, hvordan det er organisert og hvilke instruksjoner, regler og planer som gjelder for arkivarbeidet. I april ble det derfor til alle våre medlemmer sendt ut en standard arkivplan som mal og et utgangspunkt for arkivplanarbeidet i den enkelte kommune. Vi anbefalte at arkivplanarbeidet ble organisert som et prosjekt og at man oppnevnte en egen arkivplangruppe der IKAF skulle være medlem. To av våre medlemskommuner, Porsanger og Hammerfest, er ved utgangen av 1999 i gang med sine arkivplaner. Hammerfest kommune, som den eneste, har formelt etablert et eget arkivplanutvalg og IKAF har deltatt på ett møte i dette utvalget.

Utover sommeren og høsten startet innhenting av eldre arkiver for ordning og katalogisering her ved IKAF. Finnmark tapte som kjent svært mye av sitt eldre arkivmateriale som følge av krigshandlingene høsten og vinteren 1944/1945. Mange arkivserier i kommunene går derfor ikke lengere tilbake enn til våren 1945. Tross store tap har noen kommuner bevart større eller mindre deler av sitt eldre arkivmateriale og vi ser det som svært interessant å få en samlet oversikt over dette.

Årsakene til at deler av de kommunale arkivene ble berget unna krigshandlingene er dels evakuering, dels tilfeldigheter. I Porsanger var det en snarrådig person som fikk flyttet det gamle arkivet ut til tårnet i Kistrand kirke, som ikke ble brent. Vadsø kommune berget store deler av arkivene de lot være igjen i byen, men tapte de man forøkte å redde ved evakuering innover mot Tana. Også i Hammerfest ble kommunens arkiver pakket ned og flyttet til kirken, men her brant denne sammen med byen. Men i tillegg hadde byingeniør Kummeneje sørget for at 15 kasser arkivmateriale ble sendt til Harstad, og dette berget.

Om tankene for å redde arkivet var tilstede var det nok ikke så enkelt å gjennomføre i praksis alle steder. Fylkesmannen i Finnmark sendte 27.02.1945 et rundskriv til ordførerne med bl.a. spørsmål om hvorvidt kommunens arkiv ble evakuert. Fra Alta svares at:

"Vi hadde planer om å ta det viktigste av kommunens arkiv med. Det var dog flere røster som gjorde gjellende at vi ikke kom til å få nogen bruk for dette. Bl.a. forespurte vi herr. fylkesmann Bekeng da han var på gjennomreise. Han mente at hvis vi kunne ta det med kunne vi det, men det spilte ingen rolle om det ble igjen. Vi forsøkte dog å få stillet transportmidler til rådighet for dette øiemed, men det gikk ikke. Da vi så brakte i erfaring at det fra Sorenskriverkontoret ikke ble tatt med annet enn grunnbøkerne, kunne vi ikke godt la det sparsomme vi kunne få med av våre private eiendele i stikken for å ta med arkivet. Arkivet ble derfor både for herredskassererens og kommunekontorets vedkommende stående på de resp. kontorer som jeg avlåste og leverte samtlige nøkler på lensmannskontoret."

Ved innhenting har vi i denne omgang prioritert de eldste arkivene frem til og med året 1955, som er den øvre grense for arkivlovens generelle bevaringspåbud for eldre arkivsaker.

Vi har hentet inn arkivmateriale fra følgende kommuner:

Alta/Talvik: 16 hm.

Gamvik: 38 hm.

Hammerfest: 54 hm.

Nesseby: 4 hm.

Sum 112 hm.

Etter som arkivene blir ordnet og katalogisert publiseres katalogene forløpende på våre internettsider.

Ordning og katalogisering av arkiver er et omfattende og tidkrevende arbeide der man i størst mulig grad skal føre arkivet tilbake til den stand og system det hadde da det oppsto. Oppbevaring under varierende forhold har gjerne medført fysiske skader på arkivmaterialet og ukyndig bruk av arkivet har brakt uorden i systemet. Det er heller ikke alltid man har satt noe skarpt skille i arkivet ved skifte av nøkkel, men omklassert og flyttet dokumenter rundt etter hva som syntes praktisk for øyeblikkets behov.

Under ordningsarbeidet utføres også enkle reparasjoner, eller der større konserveringsarbeider er nødvendig, tiltak for å hindre ytterligere forfall. Katalogiseringen er nødvendig for å få en oversikt over omfanget av arkivet samt gi en god beskrivelse av innholdet for å gjøre arkivet tilgjengelig for interne og eksterne brukere. Arkivloven bestemmer at arkivdepot skal legge forholdene til rette for at publikum kan gjøre bruk av arkivmaterialet. Da må man vite *hva* man har og *hvor* man har det.

I tillegg til det pågående arkivordningsarbeidet fra ovennevnte kommuner her ved IKAF ble det i vår også gjort en registrering av arkivmateriale i Porsanger kommune.

Til bruk ved innhenting av arkiver har vi fått en rimelig avtale med Porsanger kommune om leie av en rommelig varebil fra uteseksjonen.

K-kodenøkkelen kom i revidert utgave nå like før årsskiftet. Grunnet store endringer skal man periodisere saksarkivet med skarpt skille ved overgang til den reviderte nøkkelen. I forbindelse med forberedelsene til periodisering ble IKAF invitert til å holde en times orientering for alle saksbehandlerne i Porsanger kommune over emne "Periodisering og behandling av saksdokumenter i offentlig forvaltning". Det var 47 deltakere i alt.

Det har i 1999 vært en del henvendelser fra medlemskommunene om ymse saker. Disse dreier seg om alt fra spørsmål om riktig K-kode for konkrete saker, til retninglinjer for arkivlokaler og forslag til endring av rominndeling i nybygg for å oppnå bedre arkivrom enn det arkitekten hadde lagt opp til. Alle henvendelser er like velkomne og bidrar også til utvikling av IKAFs kompetanse.

IKAF hadde 19. oktober besøk fra Statsarkivet i Tromsø av statsarkivar Liv Mykland og arkivar Tove Johansen. Det er svært hyggelig å kunne melde at Arkivverkets representant og fylkets høyeste arkivmyndighet var fornøyd med sitt inntrykk av driften ved institusjonen.

Internt bibliotek

En arkivinstitusjon trenger en lett tilgjengelig samling med nødvendig faglitteratur og tidsskrifter innen arkiv og historie. Ved utgangen av 1999 var boksamlingen på 11 bind. Noe er innkjøp, noe er gaver. Fra Hammerfest kommune har vi med stor takk mottatt Hammerfest bys historie i to bind. Det er stor hjelp i å ha lokalhistorie tilgjengelig under arbeidet med ordning av arkivene. Biblioteket abonnerer/mottar også seks tidsskrifter/meldingsblader fra andre arkivinstitusjoner. Boksamlingen registreres fortløpende i database slik at vi kan holde oversikten.

Utadrettet informasjonsvirksomhet

- Presentasjon av IKAF i "Arkivråd" 3/99.
- IKAFs sider på internett: <http://home.c2i.net/ika.finnmark>

Økonomi

IKAFs økonomiske grunnlag består av medlemskontingent fra medlemskommunene. Kontingenten er satt sammen av et grunnbeløp på kr. 15.000,- samt kr. 5,50 pr. innbygger i kommunen. Det ble på årsmøtet vedtatt en økning til kr. 10,- pr. innbygger f.o.m. år 2000.

Samlet medlemskontingent for året 1999 var kr. 503.594,-

Driften i 1999 ga et overskudd på omlag kr. 40 000,- Overskuddet som opparbeides avsettes som fri egenkapital som siden kan brukes til å øke aktiviteten mot medlemskommunene. Sammen med overskuddet fra 1998 har IKAF ved utgangen av 1999 opparbeidet seg et overskudd på kr. 308 000,-

Så lenge depotlokalet ikke var ferdig innredet var vår husleie til Porsanger kommune redusert fra kr. 4083,- pr. mnd. til kr. 2300,- pr. mnd. Reduksjonen var gjeldende ut hele 1999.

Regnskapsfører i 1999 har vært Porsanger kommune. Revisjonen ble utført av Vest-Finnmark kommunale revisjonsdistrikt, som også er kommunens revisor.

Regnskapet for IKAF var også i 1999 ført som en integrert del av kommuneregnskapet i Porsanger kommune. Dette har som konsekvens at IKAF går glipp av renteinntekter av en etter vår målestokk ganske betydelig kapital. Styret for IKAF har gjort vedtak om at regnskapet skal føres som særregnskap med egne bankkonti, og et samlet representanskap oppfordret på årsmøtet styret om å gjennomføre dette. Tross gjentatte henvendelser til vertskapskommunen både fra IKAFs daglig leder og fra revisor har det så langt ikke vært mulig å oppnå noen endring i måten Porsanger kommune fører regnskapet for IKAF på.

Oppsummering

Driften har i 1999 brakt IKAF et nytt stykke videre, i tråd med de oppsatte mål i virksomhetsplanen. Lang etableringstid for depotlokalet har beklageligvis ført til noen forsinkelser i arbeidet med ordning av eldre arkiver og oppbevaring av personregistermateriale. Depotlokalet ventes ferdigstillet en av de første månedene i år 2000.

Daglig leder har også i 1999 deltatt på arkivseminarer og -konferanser for å styrke egenkompetanse og opprettholde kontakten med de kommunale arkivinstitusjoner i andre fylker.

Ansettelse av ny medarbeider gjør at vi kan øke innsatsen for våre medlemskommuner ytterligere. Virksomheten i år 2000 vil være videreføring av de igangsatte arbeidsoppgaver og utvikling av undervisningstilbud på arkivside.

Lakselv 17. april 2000

Styret for Interkommunalt Arkiv Finnmark (IKAF)